

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Landinrichting De Leijen

1 december 1998

977-91

ISBN 90-421--0460-0
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Dienst Ruimte, Economie en Welzijn
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
192534/201416

uw brief
25 augustus 1998

ons kenmerk
U714-98/vB/gl/977-92

onderwerp
Advies voor richtlijnen Landinrichting
De Leijen

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
1 december 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Landinrichting De Leijen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

mw. ir. H.Ch.M. Heijning
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Landinrichting De Leijen

In afschrift aan Streekcommissie De Leijen

advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Landinrichting De Leijen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over
Landinrichting De Leijen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord Brabant door de Commissie voor de
milieueffectrapportage; namens deze,

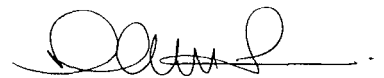
de werkgroep m.e.r. Landinrichting De Leijen,

de secretaris

dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

ir. H.Ch.M. Heyning

Utrecht, 1 december 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	3
1. Inleiding	5
2. Bestaande situatie en autonome ontwikkeling van het gebied	6
2.1 Studiegebied	6
2.2 Te beschrijven aspecten	6
2.2.1 Bodem en water	6
2.2.2 Natuur	7
2.2.3 Landbouw	8
2.2.4 Landschap	8
2.2.5 Cultuurhistorie en archeologie	9
2.2.6 Recreatie	9
2.2.7 Wonen	10
2.2.8 Hinder	10
2.2.9 Infrastructuur	10
3. Beleid en besluitvorming, probleemstelling en doel	11
3.1 Beleid en besluitvorming	11
3.2 Probleemstelling	13
3.3 Doel	14
3.4 Formuleren toetsingscriteria/ontwerpcriteria	15
3.4.1 Ontwikkelen toetsingscriteria	15
3.4.2 Toetsingscriteria in relatie tot ruimtelijke kwaliteit	20
4. Ontwikkeling van alternatieven	21
4.1 Ontwikkeling van alternatieven	21
4.2 Algemeen	25
4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief (mma)	26
5. Gevolgen voor het milieu	26
6. Vergelijking van alternatieven	26
7. Leemten in kennis	27
8. Evaluatieprogramma	27
9. Vorm en presentatie	27
10. Samenvatting van het mer	28

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 25 augustus 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d. 11 november 1998, waarin de termijn voor het advies van de Commissie wordt verlengd
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 173 d.d. 11 september 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De landinrichtingscommissie (tevens Streekcommissie) heeft het voornemen om een landinrichtingsplan op te stellen voor het gebied de Leijen. De Leijen ligt globaal tussen de provinciale weg Tilburg-Loon op Zand, de zuidelijke rand van de Loonse en Drunense Duinen, het Afwateringskanaal 's Hertogenbosch-Drongelen (Drongelens Kanaal) en de spoorlijnen Vught-Boxtel-Tilburg. Het gebied heeft een omvang van ruim 12.000 ha. Door het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, is gekozen voor een herinrichting. De projectnota voor de Leijen heeft een 'plus' gekregen omdat naast landinrichting nog andere instrumenten beschikbaar zijn voor de uitvoering van het beleid.

Aangezien dit initiatief geen eenmalig ingreep van het gebied met zich meebrengt maar een proces weergeeft heeft de Commissie getracht met haar advies voor richtlijnen sturing te geven aan dit ontwikkelingsproces.

De Commissie adviseert om bij het opstellen van het VOP/MER speciale aandacht te besteden aan onderstaande punten:

Realisering deelplannen

De landinrichtingscommissie heeft aangegeven dat er behoefte is om op voorhand deelplannen te realiseren op basis van bestaande bestemmingsplannen. Aangegeven zal moeten worden dat het op voorhand realiseren van deelplannen de doelen van het geheel en de verschillende deelgebieden niet negatief beïnvloeden.

Bestaande vrijheidsgraden

Gezien de vele besluiten, zowel op provinciaal- als bestemmingsplanniveau, die voor dit gebied reeds zijn genomen dient het MER concreet duidelijk te maken waar nog keuzevrijheden liggen ten aanzien van de inrichting.

Gehele gebied en deelgebieden

De Commissie vraagt extra aandacht voor de verschillen tussen het gebied als geheel en de deelgebieden. De beschrijvingen per deelgebied van potenties, keuzes en knelpunten leiden niet automatisch tot een adequate beschrijving van het geheel. Vooral de afstemming tussen de deelgebieden onderling heeft extra aandacht nodig (bijvoorbeeld de EHS, recreatienetwerken, watersystemen).

Ontwikkeling alternatieven

In de startnotitie wordt een toekomstperspectief geschetst voor het gebied als geheel. Dit toekomstperspectief zal in het MER worden uitgewerkt via twee alternatieven (visies); het alternatief *Ruimte voor natuur en milieu* en het alternatief *Bruisend hart van Brabant*. Volgens de initiatiefnemer is het toekomstperspectief gebaseerd op ontwikkeling van de potenties van het gebied¹. In het MER moeten inzicht worden gegeven in de potenties van het gebied. Voor de ontwikkeling van het perspectief zijn een aantal gebiedsdoelen gesteld. Duidelijk zal moeten worden gemaakt hoe deze doelen in toetsingscriteria worden uitgewerkt. Duidelijk moet worden gemaakt welke toetsingscriteria gelden als (milieu)ontwerpcriteria voor de alternatieven. De potenties dienen gekoppeld te

1 In de startnotitie is de bestaande toestand niet beschreven.

worden met het toekomstperspectief en (milieu)ontwerpcriteria zodat de daaruit te nemen maatregelen per visie duidelijk worden.

Resultaten moeten meetbaar en concreet worden weergegeven zodat monitoring en evaluatie kan plaatsvinden.

Vergelijking van alternatieven

Wanneer de milieutoetsingscriteria concreet worden uitgewerkt en worden gebruikt als ontwerpcriteria kunnen deze tevens dienen als beoordeling van de milieueffecten. Een vergelijking van alternatieven op basis van percentage doelbereik is dan voldoende. Daarbij moet speciaal aandacht worden gegeven aan die toetsingscriteria die tot verschillen in percentages doelbereik leiden tussen de alternatieven.

1. INLEIDING

De landinrichtingscommissie de Leijen heeft van de provincie Noord-Brabant de opdracht gekregen om een landinrichtingsplan op te stellen voor het gebied de Leijen. Het gebied heeft een omvang van ruim 12.000 ha. Door de provincie Noord-Brabant is gekozen voor een herinrichting.

Het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, heeft per brief van 25 augustus 1998^{2]} de Commissie voor de m.e.r. verzocht advies uit te brengen voor richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER). De startnotitie heeft vanaf 14 september ter inzage gelegen^{3]}.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieueffectrapportage^{4]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieueffectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het MER aan te geven.

De Commissie heeft waardering voor de manier waarop in de startnotitie wordt omgegaan met het toekomstperspectief. Het gaat hier niet om een te voren uitgekristalliseerde activiteit (blauwdruk) maar om een ontwikkelingsproces. De Commissie probeert met dit advies sturing/handvaten te geven voor dit proces.

De Commissie adviseert om bij het opstellen van het VOP/MER gebruik te maken van het Beslissingsondersteunend Evaluatiesysteem voor de Landinrichting (BEL). Haar ervaring is dat toepassing van deze methode de inzichtelijkheid van het MER in hoge mate bevordert.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen^{5]}.

2 Zie bijlage 1.

3 Zie bijlage 2.

4 Bijlage 3 geeft de samenstelling van de werkgroep.

5 Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. BESTAANDE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING VAN HET GEBIED

2.1 Studiegebied

Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van het studiegebied moet gemotiveerd en op kaart worden aangegeven.

2.2 Te beschrijven aspecten

Het gebied bestaat uit een aantal deelgebieden. In het MER moet duidelijk worden gemaakt of er en zo ja, welke samenhang tussen de deelgebieden bestaat. Een beschrijving van de bestaande toestand ontbreekt. In de startnotitie wordt een eerste aanzet gegeven voor de beschrijving van het gebied. Deze informatie betreft vooral de autonome ontwikkeling, welke nodig is om effecten te kunnen kwantificeren ten opzichte van een referentiesituatie. Duidelijk moet worden gemaakt of de autonome ontwikkeling een reëel alternatief is. Per functie wordt aangegeven hoe de ontwikkelingen zullen zijn.

De Commissie vraagt bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling in het MER nog aandacht voor:

- de beleidslijnen uit het Provinciale Waterhuishoudingsplan II, dat momenteel is herzien, de gevolgen hiervan voor de autonome ontwikkeling dienen te worden aangegeven;
- de gevolgen van het voldoen aan de EG-nitraatrichtlijn, waardoor verlaging van gve/ha zal optreden (extensivering);
- de impact van de herstructurering en de Reconstructiewet op de ontwikkeling van de landbouw in het gebied.

Het MER zal aanvullend informatie moeten geven over de bestaande situatie in het gebied. Informatie hierover in het MER is nodig om te kunnen bepalen hoe de potenties in het gebied ingevuld kunnen worden. De beschrijving van de bestaande toestand vormt de basis voor de beschrijving van de potenties van het gebied.

Voor de beschrijving van de potenties van het gebied, die inzicht moeten geven in de ontwikkeling van het toekomstperspectief, adviseert de Commissie aandacht te besteden aan de volgende aspecten. Waarbij opgemerkt wordt dat sommige onderdelen bij verschillende aspecten worden weergegeven. In het MER is beschrijving bij een aspect voldoende. Voor de andere aspecten kan hiernaar verwezen worden.

2.2.1 Bodem en water

Ingrepen in de waterhuishouding en bodem zijn bepalend voor de mate waarin natuur- en landbouwdoelen in het gebied gerealiseerd kunnen worden. Daarom is het essentieel dat de beschrijving van het hydrologisch systeem zodanig is dat ontwikkelingskansen voor natuur, landbouw en recreatie kunnen worden ingeschat en dat inzicht wordt verkregen in de conflicten daartussen.

Bodem

- potentieel verontreinigd oppervlak;
- areaal verontreinigde waterbodems;
- bodemkaart;
- (op kaart) bodembeschermingsgebieden.

Oppervlaktewater- en grondwaterkwantiteit

Inzicht dient te worden gegeven in:

- (op kaart) de geohydrologische opbouw van het gebied (inclusief de aanwezigheid van relevante stoorlagen in de ondergrond), de ligging van infiltratie- en kwelgebieden, de verdeling van grondwatertrappen en de richting van regionale en lokale grondwaterstromingen, alles samengevat in een geohydrologische systeembeschrijving;
- te hanteren drooglegging voor de verschillende functies;
- stromingsrichting van afvoer en van aanvoer van oppervlaktewater;
- aanwezigheid van vennen en poelen al of niet gevoed door grondwater;
- (op kaart) locatie grondwaterbeschermingsgebieden.

Oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit

- kwaliteit van het oppervlaktewater (N- en P-concentraties, microverontreinigingen en eisen gesteld voor zwemwaterkwaliteit, bijvoorbeeld doorzicht);
- kwaliteit van het grondwater in de watervoerende pakketten, voor zover relevant voor de beschrijving van de daarmee gevoede natte ecosystemen in natuurkern- en natuurontwikkelingsgebieden;
- kwaliteit slib op de waterbodem en de effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit;
- mogelijke bronnen van verontreinigingen.

2.2.2**Natuur**

In het MER moet een beschrijving komen van de ecologische en abiotische kwaliteiten in hun onderlinge samenhang, met een aanduiding van de oppervlakte en verdeling van de verschillende ecotopen in het gebied, bijvoorbeeld met behulp van een indeling naar ecotopen, natuurdoeltypen en mogelijk habitats voor doelsoorten. Er is aandacht voor de kwetsbaarheid van natuurgebieden, levensgemeenschappen en/of doelsoorten en de gevoeligheid voor veranderingen.

Beschreven moet worden:

- oppervlakte, aard en status van de bos- en natuurgebieden en de terreinen met een natuurbescherming volgens het bestemmingsplan;
- (begrensde) ecologische infrastructuur in het gebied, inclusief de knelpunten en obstakels voor het optimaal functioneren in de landschapsecologische context;
- voorkomende natuurdoeltypen en kenmerkende doelsoorten in het gebied;
- abiotische factoren bodem en water als basis voor de ecologische kwaliteiten en potenties;
- actuele impact van gebruiksfuncties zoals landbouw en recreatie op natuurwaarden in het gebied.

2.2.3

Landbouw

In het MER hoort een beschrijving van de landbouw in het gebied als geheel en voor zover relevant ook per deelgebied. De huidige situatie en de autonome ontwikkeling moet worden beschreven voor de verschillende sectoren en voor de landbouw als geheel met waar relevant een doorkijk naar het niveau van individuele bedrijven, rekening houdend met in gang gezette en te verwachten beleidsontwikkelingen in de landbouw (zoals herstructurering, Reconstructiewet, moratorium pluimveehouderij, mogelijke verlaging gve/ha, EHS, mineralenbeleid, ammoniak en veehouderij) en de kaders die het milieu- en natuurbeleid voor het gebied stellen. Deze gegevens zijn nodig om de milieueffecten van de bestaande structuur te kunnen beoordelen en de sturingsmogelijkheden te kunnen herkennen.

In de beschrijving, bij voorkeur verduidelijkt met kengetallen en kaartbeelden, moet aandacht worden besteed aan:

Structuur van de bedrijven en de sector

- bedrijfsomvang in hectaren, aantal en soorten dieren, nge's;
- verkaveling, perceelsgrootte en ontsluiting;
- bedrijfseconomische situatie, werkgelegenheid, toegevoegde waarde, opvolgingssituatie, nevenactiviteiten.

Agrarisch grondgebruik en de impact op de omgeving

- oppervlakte per gebruikscategorie zoals weidebouw, akkerbouw, boomteelt, fruitteelt, graszoden;
- intensiteit van het grondgebruik, input van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen;
- verspreiding van geur, ammoniak, uitspoeling van mineralen naar grond- en oppervlaktewater, mineralenbalans per deelgebied;
- waterbeheersing (drooglegging), watergebruik (met name beregening) en afvalwater van agrarische bedrijven;
- trends in agrarisch natuur- en landschapsbeheer, lopende projecten natuur- en milieubeheer in de landbouw.

2.2.4

Landschap

In het MER dient een beschrijving van het landschap en de te verwachten autonome ontwikkeling te worden gegeven, die het mogelijk maakt om op voort te bouwen bij het opstellen van de alternatieven. Voorgesteld wordt de beschrijving zoals die is ontwikkeld in BEL te gebruiken. Omdat nivellering als grootste bedreiging van de bestaande landschappelijke kwaliteit is aangemerkt zijn van de bestaande situatie beschrijvingen nodig die het mogelijk maken diversiteit (differentiatie) in beeld te brengen. In de BEL methode wordt dat als volgt geoperationaliseerd, wat de te beschrijven aspecten oplevert:

- schaal van de ruimte (het best in kaartbeeld met goed ontwikkelde legenda);
- natuurlijkheid (zichtbaarheid van verschillen in abiotische en biotische factoren);
- functionaliteit (zichtbaarheid en kenmerkend gebruik);

- sfeerbeeld (eigenheid van de plek vertaald naar een toekomstige ontwikkeling).

Omdat de varianten sterk kunnen verschillen in de organisatie van het beheer van het landschap, moet van de bestaande situatie een beschrijving gegeven worden van de organisatie van het beheer. Daarbij moet aangegeven worden wat particulier- en overheidsverantwoordelijkheid is, en wat daarvan structureel of projectgebonden (tijdelijk) is.

2.2.5 **Cultuurhistorie en archeologie^{6]}**

In het MER moet een beschrijving komen van de ontwikkeling van het gebied en van de rijkdom aan overblijfselen en tekens van die ontwikkeling die nu in het gebied aanwezig zijn. De tijdschaal en mate van gedetailleerdheid waarop die beschrijving plaatsvindt hangt af van de aanwezige waarden. Van belang is dat de ontstaansmechanismen inzichtelijk zijn gemaakt: voor aardkundige waarden en archeologie geeft dat een inzicht in de uniciteit en zeldzaamheidswaarde.

Hieruit moet een beschrijving komen van de te behouden elementen, waarmee dan (naar alle waarschijnlijkheid) in de planvorming rekening mee moet worden gehouden (veranderingen in grondwaterstanden bijvoorbeeld hebben groot effect op archeologische waarden). Daarnaast moet de beschrijving genoeg handvaten bieden om streekeigen elementen te identificeren, om invulling te kunnen geven aan het ontwikkelen van waarden (die later ook als streekeigen (en als cultuurhistorisch waardevol) benoemd kunnen worden). Bijvoorbeeld een streekgebonden opbouw van erven, de onderlinge plantafstanden tussen bomen in lanen, de ligging van bedrijven in de landschapsopbouw.

2.2.6 **Recreatie**

In het MER dient een beschrijving te worden gegeven van de recreatie zowel per deelgebied als voor het gehele gebied. Met name dient in te worden gegaan op de milieueffecten van de recreatie zelf (effecten op natuur, milieu en landschap) en op de milieueffecten die de recreatiefunctie ondervindt vanuit andere functies (zoals geluidhinder, landschap). Beschreven moet worden:

- behoefte/aanbod aan recreatievoorzieningen, nu en na realisering van de woningbouwlocaties;
- behoefte/aanbod in recreantenplaatsen: recreatiegebieden, medegebruik, recreatieve netwerken;
- recreatiemobiliteit (aanbod binnen 5 km, km fietspad, OV haltes);
- landschappelijke belevingswaarde (opp. hoge landbouwgebouwen, opp. of lengte afscherming, percentage maïs/boomteelt);
- stank- en geluidhinder (dBA gezoneerde wegen, bedrijven per gebied, stank);
- wateren voor kano-activiteiten, zwemmen, sportvisserij met kwaliteit van het water;
- behoefte/aanbod verblijfsrecreatie (grote bedrijven/kamperen bij de boer).

6 Zie ook reactie ROB (bijlage 4).

2.2.7

Wonen

Voor een goed inzicht in de milieueffecten van en op het wonen is een beschrijving in het MER van de woonfunctie noodzakelijk. Het betreft met name:

- huidige en toekomstige woonfuncties benoemen op grond van bestaande (in ontwikkeling zijnde bestemmingsplannen) (aantal woningen/aantal ha/aantal personen);

en dit weergeven in:

- kaart met woonfunctie en recreatiemogelijkheden voor bewoners, zowel fietsstructuren, fietspaden e.d. aangeven als gebieden die recreatieve functies vervullen.

2.2.8

Hinder

Diverse vormen van hinder kunnen een ernstige bedreiging voor de milieukwaliteit vormen. Om zicht te verkrijgen in de mogelijke verandering van de hinder moeten een aantal gegevens in het MER worden verzameld en in kaartbeeld(en) gevisualiseerd. Het gaat om de volgende aspecten:

- zones aangeven waarbinnen effecten (geluid, geur, lucht) van belang zijn;
- bronnen van emissies aangeven (bedrijven, infrastructuur en aantal voertuigen);
- gevoeligheid voor geluid, geur, lucht van gebieden kwantificeren (bijvoorbeeld in twee categorieën);
- feitelijke immissies in gebieden aangeven;
- relatie leggen tussen hoogte van immissies en gevoeligheid (bijvoorbeeld via een kwaliteitskaart).

2.2.9

Infrastructuur

De startnotitie signaleert een aantal infrastructurele knelpunten. Het MER dient informatie (ook in de vorm van een kaart) te geven over bestaande toestand en ontwikkelingen daarin. Het gaat hierbij om de volgende punten:

- bestaande knelpunten aangeven op het gebied van parkeren en verkeer en wat de gevolgen daarvan zijn bij continuering van bestaande toestand (inschatting van toename maken);
- onderscheid maken tussen recreatief verkeer enerzijds en verkeer samenhangend met wonen en werken anderzijds;
- ontwikkeling van emissies (geluid, geur, lucht) en afname van veiligheid;
- ontwikkeling van sluipverkeer en aantasting van bestaande of tot ontwikkeling te brengen waarden (o.a. natuur).

3. BELEID EN BESLUITVORMING, PROBLEEMSTELLING EN DOEL

3.1 Beleid en besluitvorming

De startnotitie geeft informatie over het vigerende beleid voor het plangebied. Opvallend is de recentheid van de bestemmingsplannen. Duidelijk zal moeten worden gemaakt in hoeverre de bestemmingsplannen meer vrijheden geven dan gewenst is in het kader van de landinrichting om milieudoelen van het plan te realiseren. Ook moet worden aangegeven of en in welke richting bestemmingsplannen aanpassing behoeven.

De landinrichtingscommissie heeft aangegeven dat er behoefte is om op voorhand deelplannen te realiseren op basis van bestaande bestemmingsplannen. Aangegeven zal moeten worden dat het op voorhand realiseren van deelplannen de doelen van het geheel en de verschillende deelgebieden niet negatief beïnvloeden.

Gezien de vele besluiten, zowel op provinciaal- als bestemmingsplanniveau, die voor dit gebied reeds zijn genomen dient het MER concreet duidelijk te maken waar nog keuzevrijheden liggen ten aanzien van de inrichting.

De relatie met en de beperkingen die voortvloeien uit het MER Grootschalige woon- en werklocaties stadsregio Tilburg dienen in dit MER te worden aangegeven.

Bij de doelrealisatie stelt het ruimtelijk rijksbeleid kaders bij het bepalen van de toekomstige ruimtelijke structuur van de Leijen. Op rijksniveau zijn dat⁷ de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening (VINO/VINEX), het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en de derde Nota Waterhuishouding (NWH, deze is niet opgenomen in het overzicht van relevant beleid in de startnotitie). De uitgangspunten uit deze plannen leveren een aantal 'spelregels' op ten aanzien van de vormgeving van de Leijen (zie onderstaand kader).

7 Zie blz. 49 van de startnotitie.

<i>Centraal uitgangspunt:</i>	
VINEX:	Behoud verscheidenheid landschapstypen en afwisseling tussen stedelijk en landelijk en tussen land en water.
SGR:	Behoud en versterking van de gebiedsspecifieke kwaliteiten in de waardevolle cultuurlandschappen in samenhang met een duurzame land- en tuinbouw en bosbouw. (Het gebied Midden-Brabant is aangeduid als Waardevol Cultuurlandschap (WCL)).
3 ³ NWH:	Het behouden van veilig en bewoonbaar land en het ontwikkelen en instandhouden van gezonde waterhuishoudkundige systemen die een duurzaam gebruik garanderen.
<i>Hiervan afgeleide uitgangspunten zijn:</i>	
• Koersbepaling landelijk gebied uit de VINEX. Gekozen is voor de regio Midden-Brabant voor blauwe ontwikkelingskoers. Dat betekent dat wordt gestreefd naar een sterke ruimtelijke en in delen ook economische integratie van verschillende functies, waarbij specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn; • SGR: Circa 2500 ha. wordt ingenomen door de groene hoofdstructuur. Dit is te beschouwen als concretisering voor de projectnota; • NWH: Bereiken van maximale reductie van de verdroging.	
<i>Enkele belangrijke spelregels uit andere beleidsvelden o.a. vertaald in de provinciale plannen⁸:</i>	
• Geen aantasting van EHS; • Verbetering van de milieukwaliteit; • Geen aantasting van grondwaterbeschermingsgebieden, bodembeschermingsgebieden, stiltegebieden; • Toeristisch-recreatief: behoud en versterking van de kwaliteit van bestaande voorzieningen, alsmede de ontwikkeling van nieuwe activiteiten, zoals van dagrecreatieve voorzieningen voor de eigen bevolking; • Zorgvuldig waterbeheer (waterconservering).	

Bovenstaande interpretatie op basis van een globale analyse van de projectnota geeft de Commissie niet voldoende handreikingen over de wijze waarop in de ruimtelijke zin functies over het gebied de Leijen verdeeld kunnen worden. In het MER moet duidelijk worden gemaakt wat de bandbreedte is en waaraan deze ontleend is.

De startnotitie meldt dat het MER wordt opgesteld ten behoeve van het vaststellen van het landinrichtingsplan en geeft informatie over de procedure die gevolgd wordt. In aanvulling hierop moet worden aangegeven welke vervolgbesluiten genomen moeten worden om realisatie van het landinrichtingsplan mogelijk te maken (vastlegging in bestemmingsplannen, peilbesluiten, beheersmaatregelen en dergelijke).

8 Op provinciaal niveau zijn het Provinciaal Milieubeleidsplan, het Provinciaal Waterhuishoudingsplan, het Natuurbeleidsplan en het Streekplan Noord-Brabant (1992) vertalingen van het rijksbeleid.

3.2 Probleemstelling

De startnotitie beschrijft in een bijlage de knelpunten voor de verschillende functies.

De Commissie geeft hieronder haar inziens de meest belangrijke knelpunten voor het gehele gebied uit de startnotitie.

<i>Functie</i>	<i>Knelpunten</i>	
Landschap	<i>kwaliteit</i> 1. Nivellering en vervaging van delen van de oorspronkelijke landschapsstructuur van de Leijen door: • intensivering landbouwkundig gebruik; • woningbouw/stedelijke functies; • uitbreiding infrastructuur. 2. Afnemende levensvatbaarheid van landschapselementen door zware milieubelasting.	<i>kwantiteit</i> Verdwijnen van landschapselementen en botanisch waardevolle gebieden door: • intensivering landbouwkundig gebruik; • woningbouw/stedelijke functies. Uitbreiding infrastructuur
Water	<i>kwaliteit</i> Bedreiging vermessingsgevoelige natuurgebieden door: • intensief landbouwkundig gebruik; • RWZI; • riooloverstorten; • kleine lozingen; • kwaliteit waterbodems.	<i>kwantiteit</i> De Leijen is zeer kwetsbaar voor verdroging als gevolg van: • grondwaterwinning door industrie, landbouw en waterwinbedrijven; • ontwatering landbouwgronden; • normalisatie beken; • toename verharding door verstedelijking.
Natuur	<i>kwaliteit</i> Achteruitgang van gevoelige natuurwaarden door slechte kwaliteit milieu en water: • verdroging door waterwinning en ontwatering; • belasting door stikstof en fosfaat uit intensieve landbouw en stedelijk afvalwater; • depositie verzurende stoffen m.n. ammoniak; • verspreiding zware metalen, bestrijdingsmiddelen, organische verontreinigingen.	<i>kwantiteit</i> Bedreiging waardevolle gebieden en landschapsecologische samenhang door: • schaalvergroting in de landbouw; • versnippering en doorsnijding van de infrastructuur; • verstedelijking; • recreatieve druk.

Landbouw	<i>kwaliteit</i> De productieomstandigheden zijn niet optimaal door: • matige ontsluiting; • droogteschade op hoger gelegen gronden; • wateroverlast in beekdalen; • verslechtering waterkwaliteit.	<i>kwantiteit</i> Beperkte mogelijkheden voor bedrijfsvergroting door: • hoge gronddruk; • versnippering grondgebruik; • beperkingen door nabijheid natuurgebieden.
Recreatie	• tekort aan recreatiemogelijkheden dicht bij de verblijfsfuncties; • overbelasting van delen van het gebied; • ontbreken van samenhang in het aanbod; • kwaliteit van de recreatievoorzieningen; • bereikbaarheid en ontsluiting (recreatieve routes en OV onvoldoende); • stankhinder; • onvoldoendewaterkwaliteit voor waterrecreatie.	
Wonen	binnendringen van stedelijke ontwikkeling vanuit diverse plaatsen aan de rand van het gebied	

Naast de bovengenoemde knelpunten vraagt de Commissie ook aandacht voor:

- de functie van landschap bij de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden;
- emissies wegverkeer, emissies naar bodem en water uit intensieve boomteelt, beperkte mogelijkheid verwerving EHS vanwege dure grond bij de functie natuur;
- vrijkomende agrarische bebouwing, vestiging van veel stedelingen op voormalige boerenplaatsen bij de functie landbouw.

In het MER zal duidelijk moet worden gemaakt of met de gekozen ontwikkeling van de potenties van het gebied de knelpunten kunnen worden opgelost.

3.3

Doel

Het doel van de landinrichting is volgens de startnotitie een zodanige ruimtelijke structuur te krijgen dat de diverse functies in het gebied zich optimaal en duurzaam kunnen ontwikkelen.

In de startnotitie wordt per deelgebied voor de verschillende functies doelen benoemd. De onderlinge relaties en de doelen voor het gebied als geheel dienen verder uitgewerkt te worden. Deze dienen in het MER te worden aangegeven om te kunnen bepalen of het streefbeeld voor het gebied als geheel gehaald kan worden.

Hierbij kan worden gedacht aan:

- volledig realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- streven naar een bepaald oppervlakte landbouw met verbrede doelstelling;
- mate van regulering/concentratie boomteelt;
- beperken van hinder in zijn algemeenheid in het hele gebied;
- recreatieve opvang.

3.4 Formuleren toetsingscriteria/ontwerpcriteria

De in de startnotitie geformuleerde doelen per gebied en de in het MER geformuleerde doelen voor het gebied als geheel dienen vertaald te worden naar concrete toetsingscriteria. Deze toetsingscriteria moeten bruikbaar zijn als (milieu)-ontwerpcriteria voor de alternatieven. Van belang is criteria te ontwikkelen die daadwerkelijk onderscheidend zijn tussen alternatieven.

Op alle aspecten waarop getoetst wordt kan een score worden gegeven. De hoogte van de score wordt bepaald door de mate van verandering en/of door de absolute waarde van het effect. Uiteraard is het geven van gewichtsfactoren aan de verschillende scores een (min of meer) arbitraire aangelegenheid, maar deze moet wel beargumenteerd worden. Dit heeft tot gevolg dat er verschillende totaalscores komen afhankelijk van wat het meest belangrijk wordt gevonden.

3.4.1 Ontwikkelen toetsingscriteria

Ten aanzien van de ontwikkeling van toetsingscriteria geeft de Commissie de volgende voorbeelden, welke niet de intentie hebben volledig te zijn:

<i>(Milieu)aspecten</i>	<i>Maatregelen</i>	<i>Toetsingscriteria</i>
Bodem	• verwijdering verontreinigd oppervlak (hieronder kan bijvoorbeeld ook de glastuinbouw vallen) • areaal verontreinigde waterbodems veranderen	• uitspraak van bevoegd gezag over datgene wat als aanvaardbare milieukwaliteit wordt gezien • x ha die voldoen aan algemene milieukwaliteit
Grondwater	• kwantiteit: omvang infiltratiegebieden • kwaliteit: functieverandering in infiltratiegebied • verdroging	• x ha infiltratiegebied • realisatie van algemene milieukwaliteit (grens- of streefwaarde?) • 40 % reductie of verdroogde areaal neemt met 25 % af of er geldt standstill voor verdroging

Oppervlakte-water	• kwantiteit: beekafvoer • waterkwaliteit	• vertaling van het ontwikkelen en instandhouden van gezonde waterhuishoudkundige systemen • realisatie van algemene milieukwaliteit (grens- of streefwaarde?)
Landschap	• behoud of toename van differentiatie binnen deelgebieden en tussen verschillende deelgebieden	• percentage behaalde klasse (zie toelichting)
Cultuurhistorie, bodemkundige waarden en archeologie	• aantasting van bekende waarden (via schaal van waardering) • zichtbaar maken van aanwezige rijkdommen (via schaal van waardering)	
Natuur	• nieuwe natuur • ontstaan leefgebieden voor doelsoorten • verandering type natuur • versnippering • verstoring veranderen • verandering belasting gevoelig gebied (immissies)	• x ha zoals gesteld in EHS • x ha • x ha • x aantal herstelde verbindingsen • x verstoord oppervlak • opp. ha belast gebied per depositie categorie (stikstof/ammoniak)
Landbouw	• landbouwareaal veranderen • verandering grondgebruik in de landbouw (akkerbouw, boomteelt etc.) • oppervlakte landbouw met verbrede doelstelling veranderen • veranderen landbouwstructuur • veranderen opbrengst door maatregelen verdroging/vernatting • verandering emissies uit de landbouw	• x ha • x ha per categorie • x ha • x % bedrijven met kavels "goed" ontsloten, • x % bedrijven met y grootte huiskavels • x % van bedrijven • emissies van stikstof en fosfaat in kg/jr

Recreatie	• vraag in evenwicht brengen met aanbod • recreatiemobiliteit: capaciteit van wegenstructuur in verband met zonering • aantrekkelijkheid landschap • stank/geluid • kwaliteit oppervlaktewater	• realiseren van x recreatieplaatsen binnen 5 km van de stadsrand van Tilburg • aanbod van recreatie binnen 5 km, realiseren van x km nieuw recreatief fietspad in het gehele gebied of per deelgebied • opp. hoge landbouwgebouwen, opp. of lengte afscherming, percentage maïs/boomteelt • dBA gezoneerde wegen, bedrijven per gebied, stank • eisen zwemwaterkwaliteit, sportvissoorten
Wonen	• oppervlak nodig voor functieverandering • aantal bewoners dat geluidshinder ondervindt (volgens normen geluidshinder)	• x ha • daling aantal gehinderden met 20 %
Infrastructuur	• terugdringen van het aantal verplaatsingen per auto in het gebied • autovrij/autoluw maken van het gehele gebied of per deelgebied	• x procent • x km weg

Bij de vertaling van een maat voor doelrealisatie zullen er keuzes moeten worden gemaakt. Deze kunnen worden genomen door bevoegd gezag of door de landinrichtingscommissie.

Verduidelijking per (milieu)aspect:

• **Bodem**

Het aspect bodem omvat de bodemkwaliteit (=verontreinigd oppervlak), andere elementen (zoals zetting) zijn niet relevant (misschien bij stedelijke uitbreiding). De afzonderlijke verontreinigingssituaties zijn naar verwachting op het schaalniveau van de Leijen nauwelijks van belang, terwijl deze voor de respectievelijke deelgebieden zeer belangrijk kunnen zijn.

Opgemerkt wordt dat het noodzakelijkerwijs moeten ophogen van grootschalige bouwlocaties significante milieueffecten met zich meebrengt. Uitgaande van de veronderstelling ophogen, ten behoeve van de uitbreiding Tilburg, kan dit afhankelijk van de locatie waar uitgebreid wordt sterk verschillen. Wel vormt de omvang van het benodigd ophoogzand een milieuthema (grondstoffen) op

schaalniveau de Leijen en op het niveau deelgebied als dit zand daar vandaan wordt gehaald.

- **Grondwater**

Het aspect grondwaterkwantiteit is meetbaar gemaakt in de omvang van de aanwezige infiltratiegebieden.

Het aspect grondwaterkwaliteit is op te hangen aan de verandering van functie in een infiltratiegebied van negatief kwaliteitsbeïnvloedend naar milieuvriendelijk. Beide aspecten zitten tezamen verdisconteerd in 'verdroging'. De verandering van de parameter waarin 'verdroging' wordt uitgedrukt geeft inzicht in de mate waarin een alternatief bijdraagt aan de bestrijding ervan.

- **Oppervlaktewater**

Het aspect oppervlaktewaterkwantiteit geeft inzicht in de effectiviteit van genomen maatregelen die de grondwaterstand beïnvloeden. Indien de grondwaterstand wordt verhoogd en tegelijkertijd neemt de beekafvoer sterk toe dan kan men twijfelen aan de effectiviteit van de maatregelen die resulteren in grondwaterstandverhoging.

Het aspect oppervlaktewaterkwaliteit is de lengte (op het oppervlak) aan waterlopen met (zeer) goede waterkwaliteit. Qua gedetailleerde invulling kan dit aspect verschillen: op gebiedsniveau de Leijen is een globale overall kwalificatie voldoende, terwijl op deelgebiedniveau een nadere invulling van parameters wenselijk kan zijn.

- **Landschap**

Hoofdknelpunt voor landschap is nivellering. Belangrijkste middel om dat tegen te gaan lijkt functiespecialisatie per deel van een deelgebied te zijn. Operationalisering van het criterium functiespecialisatie kan door het globaal begrenzen van deelgebieden, vaststellen in hoeverre daar functiespecialisatie gerealiseerd is/wordt, en welke elementen daarbij vooral bijdragen aan het optreden van differentiatie. Differentiatie wordt in de methodiek van het BEL beschouwd als de resultante van de volgende vijf elementen:

- schaal van de ruimte;
- historiciteit (zichtbaarheid van de geschiedenis);
- natuurlijkheid (zichtbaarheid van verschillen in abiotische en biotische factoren);
- functionaliteit (zichtbaarheid van kenmerkend gebruik);
- sfeerbeeld (eigenheid van de plek vertaald naar toekomstige ontwikkeling).

Als deze als eerste beschreven worden, kan als conclusie daaruit een uitspraak worden gedaan over het behoud, de toename of afname van differentiatie als gevolg van de voorgestelde functiespecialisatie per deelgebied.

Er zijn in de beschrijving van ieder deelgebied een aantal toekomstbeelden geschetst die de differentiatie weer teniet kunnen doen (ecologische verbindingen, recreatieve routestructuren, nagenoeg alle landbouwsectoren komen in meer of mindere mate in alle deelgebieden voor). Veel belang moet worden gehecht aan goede vormgeving van nieuwe ontwikkelingen.

Als schaal van de ruimte inzichtelijk wordt getoetst, wordt daarin ook zichtbaar welke landschapselementen verdwijnen.

Bijgaand voorbeeld voor het operationaliseren van het criterium 'schaal van de ruimte':

Bij de beschrijving van de huidige situatie worden de maten bepaald van de open ruimtes. Deze kunnen variëren van heel klein tot heel groot, daarvan worden klassen samengesteld.

Bij de ontwikkeling van de alternatieven wordt een voorstelling gemaakt van de nieuwe situatie en de maten van de ruimtes die daarbij ontstaan worden bepaald (op detailniveau van de klassen uit de bestaande situatie).

De doelstelling is dat er behoud of toename is van differentiatie binnen de deelgebieden en tussen verschillende deelgebieden.

• **Cultuurhistorie**

Er dient een opsomming van de behouden waarden te worden gegeven voor de verschillende alternatieven. Daarnaast dient een inventarisatie te worden gegeven van welke waarden door vertaald zijn naar het ontwerp, als voorbeeld: oorspronkelijk vestigden zich boerderijen op de overgangen van nat naar droog, met nieuwe technieken zijn afstanden minder van invloed (gemotoriseerd in plaats van alles te voet) en natuurlijke omstandigheden ook minder van invloed (kunstmatige drooglegging). Als er nu ingrijpende zaken veranderen in de opbouw van de landbouwkundige structuur, welke bedrijven blijven dan over, zijn die verspreid over het hele gebied, of is daar iets van de oorspronkelijke vestigingsfactoren in terug te vinden. Hetzelfde geldt voor het bebouwen van de randen van een akkercomplex. Behalve de wens tot behoud van openheid, speelt hier ook het historisch motief om iets van het oorspronkelijke gebruik te laten zien.

• **Natuur**

De beleidsmatig vastgelegde ecologische hoofdstructuur speelt een belangrijke rol. Van belang is dat ook buiten de EHS de daar aanwezige actuele en/of potentiële natuurwaarden kunnen worden beïnvloed. Als relevante effecten voor flora, fauna en ecosystemen kunnen dienen biotoopverlies van waardevolle vegetatie en van kenmerkende fauna en de versnipperingseffecten op de fauna. De aantasting van de EHS als zodanig is mogelijk een aanvullend toetsingscriterium, te denken valt hierbij aan het inleveren van EHS in de stadsuitbreiding van Tilburg en dit elders te compenseren.

Naast verlies aan natuurwaarden zal juist ook de winst in termen van oppervlakte nieuwe natuur en de potenties daarvan in beeld moeten worden gebracht. Dat geldt evenzeer voor het herstel van ecologische verbindingen. Om zicht te krijgen op de potenties van natuurontwikkeling is het ook van belang de verwachte mate van verstoring en de belasting van verzuring aan te geven in percentage doelbereik.

• **Landbouw**

Voor het aspect landbouw zijn zowel de (economische) gevolgen van de ingrepen voor de sector van belang (productieomstandigheden, landbouwstructuur) als de verandering van het ruimtebeslag en de milieubelasting door de landbouw in het gebied.

Het is van belang aan te geven hoe het agrarisch grondgebruik zal wijzigen, en welke veranderingen de ingrepen in het gebied te weeg brengen voor de productieomstandigheden en de structuur van de landbouw in het gebied. De gevolgen voor het ruimtegebruik en de milieubelasting (zoals geurhinder, ammoniakemissies, en belasting van bodem en water met nitraat en fosfaat) zijn mede bepalend voor de mogelijkheden voor de ontwikkeling van andere functies in het gebied.

Landbouw met verbrede doelstelling kan met behoud van het economisch perspectief werken binnen gebiedsgerichte milieurandvoorwaarden in evenwicht met andere functies in het gebied. Het realiseren van verbrede landbouw is een goede maat voor de gewenste verandering. Daarom is het aan te bevelen bijvoor-

beeld een oppervlakte-doelstelling aan te geven zodat alternatieven kunnen worden vergeleken op het percentage doelbereik voor dit aspect.

- **Recreatie**

- Aangeven in welke mate de alternatieven tegemoet komen aan de recreatieve vraag en hoe de inrichting bijdraagt aan een goede zonering van de recreatiedruk, respectievelijk herinrichting van het landschap;
- aangeven in hoeverre de alternatieven bijdragen aan het terugdringen van de recreatieve automobilititeit (bijvoorbeeld door middel van het bieden van recreatiemogelijkheden dicht bij huis en bij de verblijfsrecreatieterreinen en bereikbaarheid per fiets en per openbaar vervoer);
- aangeven wat de invloed is op de landschappelijke belevingswaarde;
- aangeven in hoeverre stank- en geluidhinder te verwachten is;
- aangeven wat de invloed is op de waterkwaliteit. Welke wateren voldoen aan de zwemwaterkwaliteit, wat is de invloed op de visstand.

- **Wonen**

- Oppervlak nodig voor functieveranderingen en de daarmee samenhangende verandering (toe- of afname) van andere milieuaspecten: kiezen van die aspecten uit de lijst waarvoor geldt dat de verandering van substantiële betekenis is;
- toe- of afname van de door bewoners ondervonden hinder;
- toe- of afname van de door bewoners veroorzaakte hinder;
- aard en omvang van de te nemen maatregelen om negatieve effecten terug te dringen (bijvoorbeeld bufferzones, beperking van andere activiteiten);
- noodzakelijke uitbreiding van infrastructuur naar nieuwe woonfunctie en de consequenties op de omgeving (denk ook aan toename van versnippering).

3.4.2

Toetsingscriteria in relatie tot ruimtelijke kwaliteit

De projectnota geeft aan dat de voornaamste doelstelling van de herinrichting is het verkrijgen van een zodanige ruimtelijke structuur dat de diverse functies in het gebied zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarmee is aangegeven dat het plan moet leiden tot het behoud en de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit van het gehele gebied. De Commissie beveelt aan in het MER een oordeel te geven over het bereiken van deze doelstellingen. Ze stelt voor dit te doen door de ontwikkelde criteria (§ 3.4.1) opnieuw te rangschikken en te wegen onder de kopjes toekomstwaarde, gebruikswaarde en belevingswaarde. Aspecten van deze begrippen worden hieronder genoemd. De relevantie en onderlinge gewichtsverhouding van de gekozen criteria dienen beargumenteerd te worden. Daarmee wordt duidelijk welke aspecten naar de mening van de initiatiefnemer de kwaliteit bepalen.

Uitwerking van de begrippen:

1. Toekomstwaarde

Het zodanig omgaan met ruimte dat in de toekomst benodigde functies er zo goed mogelijk hun plek kunnen vinden:

- duurzaamheid;
- beheersbaarheid;
- flexibiliteit;

2. Gebruikswaarde

Het in de huidige situatie zo goed mogelijk gebruik maken van de ruimte dat combinatie van de verschillende gewenste functies gerealiseerd kan worden:

- concentratie van functies;
- functionele relaties;
- combinatie van functies;

3. Belevingswaarde

Het zodanig omgaan met ruimte dat individuen de beleving van de omgeving positief kunnen ervaren:

- diversiteit;
- informatiewaarde.

Toetsing van het plan aan bovenstaande begrippen kan er toe bijdragen dat wordt voorkomen dat een aantal op zich positieve maatregelen in samenhang toch niet dat resultaat opleveren wat volgens het toekomstperspectief wordt nastreefde.

Daarom beveelt de Commissie aan de volgende stappen in het MER op te nemen:

- Waardeer de huidige situatie op de hierboven gegeven begrippen.
- Geef op dezelfde wijze een waardering voor het in de projectnota geschetste toekomstperspectief.
- Stel op dezelfde wijze voor het VOP en de alternatieven ook deze waardering op.

De vergelijking van de waarderingen geeft een indicatie van de effecten op de ruimtelijke kwaliteit.

4. ONTWIKKELING VAN ALTERNATIEVEN

4.1 Ontwikkeling van alternatieven

In de startnotitie wordt een toekomstperspectief geschetst voor het gebied als geheel. Hierbij worden voor de verschillende functies in het gebied streefbeelden gegeven. Duidelijk moet worden gemaakt of de autonome ontwikkeling verschilt van dit toekomstperspectief of dat het hier slechts gaat om verschil in ontwikkelingstijd.

Naar aanleiding van de startnotitie ziet de Commissie het toekomstperspectief voor het gehele gebied als volgt:

Milieuaspect	Toekomstperspectief
Bodem	verbetering van de milieukwaliteit
Oppervlaktewater en grondwater	• verbetering van de milieukwaliteit • stimuleren van de ontwikkeling van de natuur door het verbeteren van de hydrologische omstandigheden in de daarvoor in aanmerking komende gebieden • verbetering van de hydrologie om gunstige voorwaarden voor de land- en tuinbouw te creëren

Natuur	• verwezenlijken van de EHS • toename areaal bos- en natuurgebied • ontwikkeling potentiële natuurwaarden door verbeteren van de milieukwaliteit • ecologische functies ondersteunen door een netwerk van verbindende landschapselementen • regulering recreatief gebruik om kwetsbare natuurwaarden te ontzien
Landbouw	• gericht benutten ontwikkelingsmogelijkheden voor schaalvergroting en technologische verbeteringen • ruimte voor verbrede landbouw met activiteiten in natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekeigen producten • gedeeltelijk omschakelen naar biologische landbouw • ontwikkeling van land- en tuinbouw in het middengebied, met name ook boomteelt • verder terugdringen van de milieubelasting in de landbouwsector
Recreatie	• aantrekkelijk landschap voor de recreant • toeristische inkomsten verwerven • zonering recreatie m.b.t. natuurfuncties • kwaliteitsverbetering overgang stad-land • recreatieve opvang in de stadsranden • samenhang tussen diverse recreatieve voorzieningen versterken • samenhangend netwerk van wandel- en fietspaden, ruiter- en kanoroutes • toerisme en recreatie als neventak voor agrarische sector
Infrastructuur	• terugdringen automobilititeit • bundelen autoverkeer op daarvoor bestemde wegen • sluipverkeer terugdringen • optimaliseren voorzieningen voor recreatief en utilitair fietsverkeer • verblijfsfuncties en recreatiefuncties dicht bij elkaar • onveilige verkeerssituaties opheffen • bereikbaarheid attracties/voorzieningen per openbaar vervoer verbeteren
Wonen	De toename van de woonfunctie is geconcentreerd in het westelijk gebied, in de daar gerealiseerde stads/dorpsuitbreidingen. Rond deze gebieden zijn uitloopgebieden zodanig ingericht dat zij de recreatieve druk opvangen. In de rest van het gebied is weinig toename van de woonfunctie. Knelpunten op het gebied van infrastructuur en hinder zijn opgelost waardoor het woonmilieu is verbeterd.
Landschap	• het verkrijgen van een ruimtelijke structuur waarin de diverse functies zich optimaal en duurzaam kunnen ontwikkelen • aantrekkelijk landschap • goede vormgeving van de stedelijke ontwikkeling en het aangrenzende landelijk gebied • koppeling toeristisch-recreatieve product met natuurwaarden en landschappelijke kwaliteit • landschap uitingsvorm van hoofdfunctie van een bepaald deelgebied - hoofdfunctie economie: nadruk op duurzame landschappelijke structuur - hoofdfunctie natuur: nadruk op extra verbindende landschapselementen
Cultuurhistorie	bescherming en ontwikkeling van cultuurhistorische waarden

De Commissie heeft ten aanzien van de streefbeelden voor het gehele gebied de volgende opmerkingen:

- *algemeen*: de geformuleerde streefbeelden dienen zo kwantitatief mogelijk beschreven te worden, daarbij kunnen minimum- en maximumwaarden worden gehanteerd gerelateerd aan de te ontwikkelen toetsingscriteria;
- de verandering in de functie *wonen* dient te worden beschreven, als onderdeel daarvan dient te worden aangegeven hoe men wil omgaan met bestaande bebouwing en de omgeving daarvan binnen de EHS (de gronden aankopen, wat te doen met de gebouwen). Ook buiten de EHS speelt dit vraagstuk, er blijven minder bedrijven over, wat gebeurt er met de gebouwen?
- de inspanningen op *milieukwaliteit* moeten worden benoemd; concreet moet worden aangegeven wanneer en op welke punten het resultaat bevredigend is;
- het streefbeeld *natuur* is direct gekoppeld aan de autonome ontwikkeling (begrenzingsplan). Duidelijk moet worden gemaakt of er nog meer ruimte is dan nu alleen wordt aangegeven en concreet aangeven hoe natuur en landbouw kunnen worden verweven en wat wordt gezien als een goed eindresultaat;
- voor de *landbouw* geeft de voorgestelde stimulering op bedrijfsniveau en het aanhaken bij het bestaande beleid alleen geen goed beeld. In het MER moet een ruimtelijke vertaling komen van de initiatieven. De ontwikkeling van de boomteelt moet daar expliciet in terugkomen. De invloed van de herstructurering/reconstructie moet aandacht krijgen;
- de functie *cultuurhistorie* kan op twee manieren worden beschreven: vanuit een historisch perspectief waarbij men zich behouden opstelt en zoveel mogelijk aanwezige waarden wil behouden, of vanuit een ontwikkelingsperspectief waarbij de eigenheden van historische elementen worden gebruikt om nieuwe ontwikkelingen vorm te geven (bijvoorbeeld een streekgebonden opbouw van erven, de onderlinge plantafstanden tussen bomen in lanen, de ligging van bedrijven in de landschapsopbouw). Daarbij dient aangegeven te worden wat de ingrediënten zijn van waaruit deze ontwikkeling op gang wordt gezet;
- *bodemkundige waarden en archeologie* ontbreken in het toekomstperspectief. In het MER dienen deze te worden uitgewerkt.

De Commissie interpreteert de streefbeelden per deelgebied beschreven in de startnotitie als volgt:

Deelgebied	Streefbeeld
Essche Stroom	natuurontwikkeling in de beekdalen, zowel door beheerslandbouw als door afstaan van gronden door de landbouw, optimalisatie van (deel)gebieden voor melkveehouderij, gemengd bedrijf, intensieve veehouderij en volle grondtuinbouw, verplaatsing van bedrijven, extensivering, milieuzorgsysteem, aanleg recreatieve routes, langzaam verkeer woon-/werk, ontwikkeling verblijfsrecreatie
Zandleij	groot aaneengesloten natuurgebied, herstel ecologische relaties, extensivering, vermindering aantal bedrijven intensieve veehouderij, omschakeling biologische landbouw, ontwikkeling extensieve verblijfsrecreatie, recreatieve routestructuur extensief, spreiden van druk

Helvoirts Broek	karacteristiek beekdallandschap, afwisselend open en dicht, nat ecologische relaties hersteld, veel aankoop en beheerslandbouw, omringend gebied ingericht voor landbouw, melkveehouderij, intensieve veehouderij, grondgebonden landbouw op Belverse Akkers uit landschappelijke overwegingen, recreatieve routes en voorzieningen
Akkers	agrarisch productielandschap voor veehouderij en boomteelt, milieuvverbeteringen, landschappelijke waarden verder ontwikkeld, ecologische verbindingen aangelegd
Zwaluwbunders e.o.	verstedelijking, nieuwe infrastructuur, overgangslandschap met bos, recreatie, sport, natuurontwikkeling in beekdal, ecologische verbindingen, grondgebonden landbouw en boomteelt, intensieve veehouderij

Ten aanzien van de streefbeelden per deelgebied heeft de Commissie de volgende opmerkingen:

In de startnotitie wordt aangegeven voor het deelgebied *Essche Stroom* dat bescherming en ontwikkeling van de zeer kwetsbare natuurkerngebieden van belang zijn en dat deze gebieden dienen als belangrijke hydrologische voedingsgebieden voor de natuurontwikkelingsgebieden. Onduidelijk wat onder het begrip kwetsbaarheid wordt verstaan en wat de relevantie is van de opmerking over de functie (hydrologisch voedingsgebied) van de natuurkerngebieden.

Voor het deelgebied *Zandleij* is in de startnotitie beschreven dat voor herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden, met name in de Brand en omgeving en het Brokkenbroek, behoud en herstel van de kwelintensiteit en kwelkwaliteit van het grondwater in diepere lagen noodzakelijk is. Gesteld wordt dat belangrijke intrekgebieden in de Zwaluwenbunders e.o. en de Akkers liggen.

Onduidelijk is wat onder grondwater in diepere lagen wordt verstaan en welke consequenties behoud en herstel van kwel hebben voor de (functies in) genoemde intrekgebieden.

De aanwezige natuurkerngebieden worden in het deelgebied *Helvoirts Broek* alle aangemerkt als zeer kwetsbaar en grondwaterafhankelijk. Uit de tekst van de startnotitie blijkt niet of er maatregelen worden overwogen om de beschreven situatie te verbeteren. Aanbevolen wordt oplossingen voor dit omvangrijke natuurkerngebied (plankaart 1) mee te nemen in de m.e.r..

In het deelgebied *Akkers* ligt het accent op ontwikkeling van de agrarische functie. Ten noorden en ten westen van Haaren is op plankkaart 1 een groot ontwikkelingsgebied voor de boomteelt aangegeven. Daarvoor is vooral verbetering van verkaveling en terugdringing van de droogteschade noodzakelijk. Enerzijds zijn de gronden droogtegevoelig, anderzijds is een voldoende diepe ontwatering van de gronden van belang. Tegen het ontwikkelingsgebied voor de boomteelt ligt het natuurkerngebied de Leemkuilen. Aanbevolen wordt mogelijke (eco)hydrologische knelpunten helder in beeld te brengen.

In het deelgebied *Zwaluwenbunders* wordt melding gemaakt van herstel en ontwikkeling van de gewenste hydrologie in het beekdal van de Voorste Stroom. Het waterbeheer in het beekdal en het peilbeheer dient in belangrijke mate afgestemd te worden op behoud en mogelijk herstel van kansrijke kwelsituaties.

Niet helder is of voor de kansrijkheid wordt uitgegaan van de huidige situatie of dat er (met betrekking tot kansrijkheid) nieuwe mogelijkheden worden gecreëerd door een geïntegreerde aanpak van de problematiek van verstedelijking, land- en tuinbouw en recreatie en toerisme.

De Commissie vraagt extra aandacht voor de verschillen tussen het gebied als geheel en de deelgebieden. De beschrijvingen per deelgebied van potenties, keuzes en knelpunten leiden niet automatisch tot een adequate beschrijving van het geheel. Vooral de afstemming tussen de deelgebieden onderling (bijvoorbeeld de EHS, recreatienetwerken, watersystemen) en hoe deze overgangen worden beschouwd (geleidelijk of scherp) hebben extra aandacht nodig.

In de startnotitie worden twee alternatieven (visies) beschreven; het alternatief *Ruimte voor natuur en milieu* en het alternatief *Bruisend hart van Brabant*.

Ten aanzien van de visies heeft de Commissie de volgende opmerkingen:

- inzicht dient te worden gegeven in de sturende elementen in de visies;
- bij de visie *Bruisend hart van Brabant* dient te worden uitgewerkt wat wordt bedoeld met *het maximaal inzetten op*, dit dient zodanig concreet te worden gemaakt dat hierop getoetst kan worden;
- *landschap* gericht op landschapsecologisch functioneren (*Ruimte voor natuur en milieu*) levert een ander ruimtelijk beeld op dan landschap als productiefactor (*Bruisend hart van Brabant*). De sturingselementen van beide visies dienen duidelijk te worden gemaakt. Gaat men uit van het ondernemerschap en vrije marktwerking (buiten de EHS) dan kan het 'subsidieland-schap' dat dan vrij letterlijk kan ontstaan verrassende beelden opleveren. De tijdelijkheid van vergoedingsregelingen ten aanzien van landschapselementen is hierbij een extra aandachtspunt.

Om de alternatieven en streefbeelden te motiveren is een beschrijving van het proces waarlangs deze streefbeelden zijn ontstaan noodzakelijk. Tevens moet hierbij duidelijk worden in welke mate de streefbeelden verwezenlijkt kunnen worden en welke knelpunten hierbij ontstaan. Daarbij moet worden duidelijk gemaakt welke maatregelen per visie voortvloeien om de streefbeelden te kunnen realiseren.

4.2 Algemeen

De beschrijving van inrichtingsmaatregelen dient zodanig te zijn dat inzicht wordt gegeven in de mate waarin doelen bereikt worden, knelpunten worden opgeheven en in de ruimtelijke consequenties van de maatregelen.

Met het oog op de duurzaamheid van bepaalde maatregelen, zoals het beheer van landschapselementen, is het wenselijk in te gaan op de wijze van beheer van natuur- en landschap en eventuele verschillen op dit punt tussen alternatieven expliciet aan te geven.

De Commissie adviseert de verschillen in maatregelen tussen de alternatieven te presenteren in een tabelvorm.

4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief (mma)

Duidelijk moet worden gemaakt welk alternatief het meest milieuvriendelijk alternatief is. Het meest milieuvriendelijke alternatief wordt in het MER in dezelfde mate van detail beschreven als de overige alternatieven. Dit houdt onder andere in dat het mma ook op kaart gepresenteerd wordt.

De keuze van het mma moet worden onderbouwd met behulp van de scores van de gewogen toetsingscriteria.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Wanneer de milieucriteria volledig zijn vertaald in ontwerpcriteria kan worden volstaan met het vergelijken van alternatieven op basis van percentage doelbereik.

Wel moet aandacht worden besteed aan onbedoelde effecten als voorbeeld verdroging in landbouwgebieden, natuur in landbouwgebieden en hinder van recreatie. Indien deze effecten aanwezig zijn moeten deze in het MER worden beschreven.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Binnen de vergelijking dient dan ook het accent te liggen op de onderscheidende effecten.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. De geoperationaliseerde doelen zijn hierbij het toetsingskader.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen.

7. LEEMTEN IN KENNIS

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het voorontwerp voor het herinrichtingsplan bevat nog geen gedetailleerde uitwerking van de wijze waarop deze evaluatie op basis van een meet- en monitoringprogramma plaats zal vinden. Toch verdient het aanbeveling dat het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma. Een evaluatieprogramma kan zich bijvoorbeeld richten op:

- oppervlakte en kwaliteit van realisatie natuurontwikkelingsgebieden;
- ontwikkeling van de belasting van bodem en grondwater door emissies uit de landbouw;
- monitoring van recreatief gebruik;
- effecten op grondwater, verdroging, vernatting in het studiegebied;
- monitoren van de ontwikkeling van hinderaspecten (geluid, stank).

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER op de essentiële aspecten te richten; de belangrijke keuzen dienen in het MER te worden onderbouwd;
- achtergrondgegevens (die conclusies en voorspellingen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een achtergrondrapport op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

10.

SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste landschaps-, natuur- en cultuurhistorische waarden in het studiegebied;
- de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- het resultaat van de vergelijking op milieueffecten van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Landinrichting de Leijen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 25 augustus 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Ruimte, Economie en Welzijn

VERZONDEN

18 SEP. 1998

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Fax (073) 612 36 10

Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: nr. 192534/201416
Uw kenmerk : --
Afdeling : BG
Doorkiesnr.: 6812843 J.P. Prins
Bijlagen : 1
Datum : 25 augustus 1998
Onderwerp : Projectnota-plus/
startnotitie m.e.r. voor
de Leijen

De Commissie voor de
milieueffectrapportage (m.e.r.)
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieueffectrapportage
22 SEP. 1998	
1320-98	
977-1 ^e /m2	
S/Ru/Bib	

Geachte commissie,

Bij deze ontvangt u de projectnota-plus tevens startnotitie voor de m.e.r. voor het gebiedsgericht project/landinrichtingsproject de Leijen. De projectnota is opgesteld in nauw overleg met de maatschappelijke organisaties in de Leijen en vormt de taakstelling voor de streekcommissie die is belast met de uitvoering van beleid in de Leijen.

Als startnotitie voor de MER zal de nota van 14 september tot 12 oktober 1998 ter inzage worden gelegd in het provinciehuis en bij de gemeenten in het gebied van de Leijen. In die periode is inspraak mogelijk op de MER-paragraaf van de nota.

Met het oog op de opstelling van de concept-richtlijnen voor de Milieu-effectrapportage en uw betrokkenheid bij de m.e.r.-procedure lijkt het ons nuttig om met u en de landinrichtingscommissie het gebied van de Leijen te verkennen. Wij zullen de landinrichtingscommissie vragen hiertoe het initiatief te nemen. Bij die gelegenheid willen wij graag met u van gedachten wisselen over de flexibele uitvoering van deelprojecten (conform de herijking landinrichting) in relatie tot de m.e.r.-plicht voor het landinrichtingsproject. Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Onverdeeld sterk

082698AS.9.doc

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

de griffier der staten,

Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bankrelaties: ING Rekening nr. 67 45 60 043, Postbank nr. 1070176 t.n.v. Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 1a

Brief van het bevoegd gezag d.d. 11 november 1998 waarin de termijn voor het advies van de Commissie wordt verlengd

Provincie
Noord-Brabant

VERZENDEN

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Fax: (073) 612 36 10

Dienst Ruimte, Economie en Welzijn

Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: nrs. 192534/206445
Uw kenmerk : U98/vB/gl/977-57
Afdeling : BG
Doorkiesnr.: 6812843 P. Prins
Bijlagen : --
Datum : 11 november 1998
Onderwerp : M.e.r. landinrichting de
Leijen

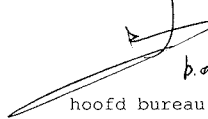
Commissie voor de m.e.r.
mw. G. Lesman/mw. N. van Buren
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

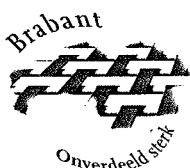
 Commissie voor de milieu-effectrapportage	
Ingekomen:	13 NOV. 1998
Nummer:	1584-98
Datum:	977-75
Handtekening:	JB
	qL

Geachte mevrouw Lesman en mevrouw Van Buren,

Naar aanleiding van uw telefonisch verzoek en in reactie op de brief d.d. 5 november van mevrouw N. van Buren, kunnen wij u meedelen, dat wij akkoord gaan met de verlenging van de adviestermin en instemmen met de bespreking van het eindconcept op 30 november 1998 om 10.00 uur.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

 F. Post
b.o.
hoofd bureau Inrichting Buitengebied,
mw. ir. C. Horck

111198tr5

Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bankrelaties: ING Rekening nr. 67 45.60.043, Postbank nr. 1070176 t.n.v. Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van de startnotitie in Staatscourant nr. 173 d.d. 11 september 1998

Wet milieubeheer

Inpraak startnotitie landinrichtingsproject de Leijen

Aanleiding voor de m.e.r.-procedure

Voor het gebied van de Leijen (globaal tussen Tilburg, Boxtel, Vught en Waalwijk) is door de NCB-afdelingen een aanvraag ingediend voor landinrichting. In het kader van het landinrichtingsproject zullen allerlei maatregelen worden genomen ter verbetering van de inrichting voor de natuur, het landschap, de landbouw, recreatie en toerisme, het wonen, de waterbeheersing, de milieukwaliteit en de ontsluiting.

In het gebied van de Leijen is een streekcommissie benoemd bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeenten, de landbouworganisaties, natuur- en milieu-organisaties, het waterschap en de toeristisch-recreatieve bedrijven. Deze streekcommissie zal voorstellen ontwikkelen voor de uit te voeren maatregelen. Deze voorstellen zullen uiteindelijk worden vastgelegd in een landinrichtingsplan.

Gezien de aard en omvang van de maatregelen in het landinrichtingsplan is er sprake van m.e.r.-plicht voor het landinrichtingsproject de Leijen. Voor het uitwerkingsplan is het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant het bevoegd gezag, de streekcommissie voor de Leijen (tevens landinrichtingscommissie) is de initiatiefnemer in de zin van de wet Milieubeheer.

Doel van de milieu-effectrapportage ten behoeve van het landinrichtingsplan

Doel van een milieu-effectrapportage is om besluitvorming op een systematische en zorgvuldige wijze te voorzien van zo objectief mogelijke informatie over de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit. Daartoe wordt in het kader van de m.e.r.-plicht aan de initiatiefnemer gevraagd om alternatieven uit te werken voor de voorgenomen maatregelen.

Ter inzage legging

De startnotitie ligt van 14 september tot 12 oktober tijdens kantoortijden ter inzage op de daarvoor gebruikelijke plaatsen in:

- Provincie Noord-Brabant, Bibliotheek, Brabantlaan 1, 's-Hertogenbosch;
 - Gemeente Boxtel, Leeszaal, Markt 1, Boxtel;
 - Gemeente Heusden, Servicepunt Vlijmen, Julianastraat 34, Vlijmen;
 - Gemeente Heusden, Servicepunt Drunen, Raadhuisplein 16, Drunen;
 - Gemeente Heusden, Servicepunt Heusden, Breestraat 27, Heusden;
 - Gemeente Oisterwijk, Openbare Bibliotheek Moergestel, Schoolstraat 37, Moergestel;
 - Gemeente Oisterwijk, Gemeentehuis, De Lind 44, Oisterwijk;
 - Gemeente Vught, Infocentrum, Leeuwensteinplein 5, Vught;
 - Gemeente Vught, Openbare Bibliotheek, Dorpsstraat 28, Vught;
 - Gemeente Haaren, sector Ruimtelijke Ordening/bureau BRM, Mrg. Bekkersplein 2, Haaren;
 - Gemeente Loon op Zand, Party Centrum 't Maoske, Middelstraat 24, De Moer;
 - Gemeente Loon op Zand, bureau RO, Kamer 131, Nieuwe Markt 1, Kaatsheuvel;
 - Gemeente Loon op Zand, Openbare Bibliotheek Kaatsheuvel De Werf, Huygenstraat 71, Kaatsheuvel;
 - Gemeente Loon op Zand, Openbare Bibliotheek Loon op Zand, Kloosterstraat 2, Loon op Zand;
 - Gemeente Tilburg, afdeling Voorlichting van de dienst Stadszaken, Stadhuisplein 130, Tilburg.
- Degenen die niet in staat zijn om de startnotitie in te zien, kunnen deze toegestuurd krijgen. Voor informatie over de inhoud kunt u zich wenden tot de provincie Noord-Brabant (073-6812843).

Reacties

Ingevolge artikel 7.14 lid 3 van de Wet milieubeheer stelt het college van Gedeputeerde Staten eenieder in de gelegenheid opmerkingen te maken over het geven van richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport, inclusief de in beschouwing te nemen alternatieven zoals deze in hoofdstuk 6 van de startnotitie m.e.r. voor de Leijen zijn beschreven. Het is niet mogelijk om bezwaar te maken tegen de ontwikkelingen zoals die zijn beschreven in overige hoofdstukken van de startnotitie. Dat kan te zijner tijd gebeuren bij de procedures waar het MER voor wordt opgesteld. In het geval van de Leijen betreft het het Voorontwerp-landinrichtingsplan en het landinrichtingsplan.

De opmerkingen kunnen schriftelijk worden ingediend tot 12 oktober 1998. Deze reacties kunt u richten aan: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch onder vermelding van: "MER landinrichting de Leijen".

's-Hertogenbosch, september 1998

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie De Leijen

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: Vaststelling landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C 9.2

Activiteit: De Leijen ligt globaal tussen de provinciale weg Tilburg-Loon op Zand, de zuidelijke rand van de Loonse en Drunense Duinen, het Afwateringskanaal 's Hertogenbosch-Drongelen (Drongelens Kanaal) en de spoorlijnen Vught-Boxtel-Tilburg. Het gebied heeft een omvang van ruim 12.000 ha. Door het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, is gekozen voor een herinrichting. De projectnota voor De Leijen heeft een 'plus' gekregen omdat naast landinrichting nog andere instrumenten beschikbaar zijn voor de uitvoering van het beleid.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 11 september 1998

richtlijnenadvies uitgebracht op: 1 december 1998

Bijzonderheden: In haar advies vraagt de Commissie aandacht voor de vroegtijdige uitvoering van deelactiviteiten en de samenhang van de deelgebieden. Verder vraagt zij de aandacht voor de ontwikkeling van toetsingscriteria. Duidelijk moet worden gemaakt welke toetsingscriteria gelden als milieuontwerpcriteria zodat de daaruit te nemen maatregelen per alternatief duidelijk worden. Wanneer de toetsingscriteria concreet worden uitgewerkt en worden gebruikt als ontwerpcriteria kunnen deze tevens dienen als beoordeling van de milieueffecten. Een vergelijking van alternatieven op basis van percentage doelbereik is dan voldoende.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. J.A.G.W. Droogers

ir. H.Ch.M. Heyning (voorzitter)

H.H. Janssen

ir. J.A. Nuesink

ir. H.J. Roelofs

ir. L.J.G. Tummers

Secretaris van de werkgroep: dr. N.W.M. van Buren.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19980825	Gemeente Haren	Haren	19981016
2.	19980929	Gemeente Loon op Zand	Kaatsheuvel	19981016
3.	19981008	Brabants Landschap	Haaren	19981016
4.	19981009	Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	19981022
5.	19981023	Gemeente Tilburg	Tilburg	19981028
6.	19981019	Provinciale commissie voor milieu en water (PCMW)	's Hertogenbosch	19981028